

В. Д. Клопава
(Бялынічы, Беларусь)

ФАРМІРАВАННЕ НАЦЫЯНАЛЬнай САМАСВЯДОМАСЦІ ПРАЗ ДЗЕЙНАСЦЬ ЛІТАРАТУРНА-КРАЯЗНАЎЧАГА МУЗЕЯ “СПАДЧЫНА”

У дадзеным артыкуле падымаецца праблема фарміравання нацыянальнай самасвядомасці. Разглядаецца сістэма работы па захаванні духоўнай спадчыны малой радзімы і выхаванні патрыятызму ў навучэнцаў. Матэрыял будзе карысным для выкарыстання ў рабоце педагогам-арганізатарам, настаўнікам, кіраўнікам гурткоў для фарміравання ў навучэнцаў нацыянальнай самасвядомасці.

Памяць – гэта тая жыццёвая аснова, на якой трымаецца кожны з нас.

Сёння мы звяртаемся да тэмы адраджэння сваёй спадчыны, уласнай гістарычнай памяці, згадваем пайменна сваіх папярэднікаў, аднаўляем парушаную

жыццёвую гармонію, каб не забыць, што кожны з нас – часцінка свайго народа і той зямлі, якая завецца Бацькаўшчынай.

Для нас Бацькаўшчына – гэта горад Бялынічы. Яго ваколіцы з любоўю апеты ў многіх творах В. К. Хаўратовіча, А. Н. Пліндова, Д. Д. Марозава, У. Д. Серыкава і іншых паэтаў Бялыніччыны. Тут будучыя майстры слова адчулі веліч і прыгажосць прыроды, навучыліся разумець яе мову. Тут жыў Леў Сапега, В. К. Бялыніцкі-Біруля, Васіль Жудро.

Вучні і настаўнікі нашай школы стварылі літаратурна-краязнаўчы музей “Спадчына”.

Мэта нашай дзейнасці – садзейнічаць фарміраванню ўяўлення пра родно асобі і асабістую адказнасць; развіваць у вучняў нацыянальную самасвядомасць і грамадзянскую пазіцыю, выхоўваць любоў да роднага краю, гонар за яго жыхароў, за сваю краіну.

Асноўнымі аб’ектамі вывучэння Бялыніччыны мы выбралі фальклор, літаратурныя мясціны, мясцовы друк, жыццё і творчасць пісьменнікаў, якія нарадзіліся ў Прыдзруцкім краі.

Больш дзейным метадам, якім карыстаемся пры вывучэнні літаратурнага краязнаўства, з’яўляецца даследванне творчасці пісьменнікаў. Формы работы музея розныя:

- экскурсіі па памятных літаратурных мясцінах;
- пошукі матэрыялаў у бібліятэках, фатаграфаванне, падрыхтоўка аўдыёзапісаў;
- конкурсы радаводаў;
- экскурсіі на аснове матэрыялаў музея “Спадчына”: “Літаратура Прыдзруцкага краю”, “Жыццёвае крэда паэта В.К. Хаўратовіча”, “І скажучь унукі: жыццёвы лёс Д. Д. Марозава”, “Зямля бацькоў – мая зямля”, “Сатыра і гумар М. І. Падабеда” і інш.

- літаратурныя вечарыны;
- гасцёўні;
- вусныя часопсы;
- літаратурныя віктарыны;
- літаратурна-этнаграфічныя кампазіцыі;
- паэтычныя вернісажы;
- літаратурныя сустрэчы з пісьменнікамі-землякамі: М. А. Карпечанкам, А. Н. Пліндовым, Д. Д. Марозавым, М. І. Падабедам, В. І. Найдзіным.

Асноўныя раздзелы экспазіцыі музея:

- “Пісьменнікі Прыдзруцкага краю”;
- “Краязнаўства”;
- Літаратурнае аб’яднанне “Натхненне”;
- “Каласкі маладых”.

На базе музея працуе літаратурнае аб’яднанне “Сцяжынкамі натхнення”, задачы якога:

- паглыбіць веды пра стан развіцця літаратуры Прыдзруцкага краю;

- развіваць творчыя і арганізатарскія здольнасці вучняў у розных відах індывідуальнай, групавой і калектыўнай дзейнасці;

- выхоўваць любоў да роднага краю і людзей, якія праслаўляюць яго;
- выяўляць і рэалізуюць індывідуальныя асаблівасці вучняў у адпаведнасці са схільнасцямі, інтарэсамі.

Выкарыстоўваючы матэрыялы музея, мы займаемся даследчай дзейнасцю, прымаем удзел у абласных і рэспубліканскіх конкурсах творчых напрацовак.

Вучні школы дасна супрацоўнічаюць:

- з Цэнтральнай раённай бібліятэкай. Сумесна праводзяць віктарыны, літаратурныя вернісажы, вусныя часопісы, гістарычныя экскурсы.

- з раённай газетай “Зара над Друццю”, дзе змяшчаюць свае вершы, артыкулы, даюць інтэрв’ю пра дзейнасць музея;

- не парываюць сувязі вучні з членам Саюза пісьменнікаў Беларусі Міколам Падабедам;

- жаданым госцем школы з’яўляецца Міхась Карпечанка. Класныя гадзіны, тэматычныя гадзіны інфармавання па вывучэнні роднага краю часта праходзяць на аснове краязнаўчага энцыклапедычнага даведніка, адным з заснавальнікаў якога ён і з’яўляецца.

На базе музея дзейнічае метадычнае аб’яднанне настаўнікаў беларускай і рускай моў. Выкарыстоўваецца краязнаўчы матэрыял настаўнікамі гісторыі, рускай мовы і літаратуры, настаўнікамі пачатковых класаў як на ўроках, так і ў пазакласных мерапрыемствах. На базе музея праводзяцца народныя святы, конкурсы чытальнікаў, інсцэніроўкі літаратурных твораў.

На аснове краязнаўчага матэрыялу выдаецца зборнік “Жизни круг”, літаратурна-ілюстрацыйны зборнік “Родныя краявіды”, літаратурна-ілюстрацыйны альманах “Песняры зямлі беларускай”, біяграфічна-пазнавальны альманах “Наша спадчына”, газета юных карэспандэнтаў і літаратараў школы “Пралеска”.

Цікавы накірунак у рабоце літаратурнага аб’яднання – пастаноўка спектакляў па п’есах беларускіх пісьменнікаў. Пастаўлены спектаклі па п’есе А. Дударова “Вечар”, Я. Купалы “Паўлінка”, М. Чарота “Мікітаў лапаць”.

Дзейнасць літаратурна-краязнаўчага музея “Спадчына” дазваляе:

- вучням, арыентаваным на навуковую працу, ствараць літаратурныя партрэты мясцовых пісьменнікаў;

- вучням, арыентаваным на прафесію журналіста, на працу з інфармацыяй – працаваць у выданні школьнай газеты і рыхтаваць зборнікі творчых работ вучняў;

- удзельнічаць у падрыхтоўцы літаратурных вечарын, паэтычных гасцеўняў, вечароў-успамінаў, рыхтаваць вусныя часопісы па тэме заняткаў, а потым выступіць перад вучнямі малодшых класаў, праводзіць для іх экскурсіі;

- для асобай катэгорыі вучняў, чые інтарэсы ляжаць у сферы тэатральнага мастацтва, наладжваць тэатралізаваныя прадстаўленні.

За актыўную дзейнасць па прапагандзе беларускай літаратуры і моўнай спадчыны малой радзімы музей “Спадчына” быў узнагароджаны дыпламам грамадскага аб’яднання “Саюз пісьменнікаў Беларусі”.

Спіс літаратуры

1. Імёны ў кантэксце эпох: Асобы Бялыніччыны / Міхась Карпечанка. – Мінск : Выд. В. Хурсік, 2018. – 292 с. : іл.
2. Маё мястэчка ў часе і прасторы / Юры Несцярэнка. – Мінск : Зміцер Колас, 2015. – 128 с.
3. Падборка газет “Зара над Друццю” за 1995–2018 г.
4. Памяць: Бялын. р-н; Гіст.-дак. хронікі гарадоў і р-наў Беларусі. – Мінск : Выш. шк., 2000. – 509 с. : іл.
5. Фільм. Юбілей 95. Ветеран ВОВ Олег Назаровіч Пліндов адметил юбілей. [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://wsm-videogroup.press/v/96324>